

Корекційна освіта: досягнення та проблеми

Олена МАМІЧЕВА,

доктор психологічних наук, професор,
декан дефектологічного факультету,

Володимир ЛИПА,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри корекційної педагогіки

Пріоритетними напрямками сучасної освітньої політики є модернізація всіх галузей освіти, зокрема спеціальної, що пов'язано із запровадженням інклюзії. Тому актуалізується проблема вдосконалення професійної підготовки викладачів-дефектологів, кваліфікованих спеціалістів для роботи з дітьми із особливостями психофізичного розвитку.

В Україні фахівців цього профілю спочатку готували лише на дефектологічному відділенні при педагогічному факультеті Київського державного педагогічного інституту (КДПІ) імені М.Горького. У 1966 р. на базі факультету дошкільної педагогіки Слов'янського державного педагогічного інституту (СДПІ) було створено відділення дефектології та здійснено перший набір 50 студентів-дефектологів за кваліфікацією «Вчитель і логопед допоміжної школи». У 1967 р. набір на факультет збільшився: денна форма навчання – 75, заочна – 50 осіб.

Одним із основних завдань відділення дефектології було формування потужного професорсько-викладацького складу. До роботи в СДПІ запросили кращих фахівців у галузі дефектології, які з ентузіазмом робили перші кроки в підготовці висококваліфікованих спеціалістів-дефектологів. З 1966 по 1970 рік викладацький склад поповнився випускниками КДПІ імені М.Горького, серед них: Л.Н. Опанасенко (Сергєєва), Н.В. Тарасенко, яка на той час працювала завучем Харківської республіканської школи-інтернату для дітей з тяжкими порушеннями мовлення, В.С. Луценко, В.О. Гулак, а також здобувач лабораторії олігофренопедагогіки НДІ педагогіки УРСР С.М. Попович, випускниця Московського ДПІ імені В.І. Леніна Л.Г. Торшина та ін. У 1967 р. від Міністерства освіти України за рекомендацією старшого наукового співробітника лабораторії спеціальної педагогіки НДІ педагогіки АПН УРСР Л.С. Вавіної та декана дефектологічного факультету КДПІ імені М.Горького К.М. Турчинської для роботи в СДПІ

запросили учителя історії Харківської спеціальної школи-інтернату для дітей з тяжкими порушеннями мовлення А.І. Капустіна – випускника історичного факультету Харківського університету та дефектологічного факультету КДПІ імені М.Горького. Колективом молодих педагогів на чолі з Анатолієм Івановичем була активізована організаційно-методична робота, зокрема, придбано необхідну наукову літературу з проблем дефектології, розроблено навчальні плани, програми тощо. Навчально-методична та матеріально-технічна база, яку створювали протягом двох років, дозволила відкрити в 1968 р. дефектологічний факультет як самостійний підрозділ СДПІ. Першим його деканом було призначено кандидата медичних наук, доцента А.П. Токіну.

Висококваліфіковані фахівці забезпечували належний рівень викладання спеціальних дисциплін на факультеті. Так, протягом тривалого часу цикл медичних дисциплін викладали доктори медичних наук, професори П.О. Коритько та В.М. Попов, кандидати медичних наук, доценти, старші викладачі А.С. Хілько, Р.І. Трофімова, Л.А. Дяченко. Викладачами логопедії в різні роки працювали А.А. Мейгас, Р.С. Муравйова, Л.Н. Сергєєва, кандидат педагогічних наук, доцент Н.М. Філімошкіна. Викладачів спеціальних дисциплін було закріплено за кафедрою медико-біологічних дисциплін (завідувач – П.О. Коритько, пізніше – доцент В.П. Краснокутська). У 1972 р. на викладацьку роботу в СДПІ запросили вчителя математики допоміжної школи із Закарпаття, кандидата педагогічних наук, доцента І.М. Басіна, який у 1975 р. очолив кафедру дефектології. У 1970-х роках перші викладачі факультету успішно захистили кандидатські дисертації з різних проблем дефектології (1971 р. – С.М. Попович, 1973 р. – Н.В. Тарасенко, 1974 р. – А.І. Капустін).

У підручнику «Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка» один із засновників вітчизняної дефектологічної науки академік В.М. Синьов

зазначає щодо становлення факультету: «Міжнародний авторитет української олігофренопедагогіки, починаючи з кінця 60-х років ХХ століття зростав і завдяки діяльності олігофренопедагогів Слов'янського державного педагогічного інституту, при якому здійснювалась підготовка вчителів для допоміжних шкіл. Фундатором «слов'янської» (від назви міста Слов'янськ Донецької області) олігофренопедагогіки став відомий дослідник і талановитий викладач, палкий послідовник і популяризатор психолого-педагогічних ідей Л.С. Виготського кандидат педагогічних наук, професор А.І. Капустін» [6].

Варто зазначити, що в середині 70-х – на початку 80-х років значно зростає дослідницька діяльність випускників дефектологічних факультетів СДПІ, КДПІ імені М.Горького та інших ВНЗ, практичних працівників спеціальних освітніх закладів, більшість з яких згодом під керівництвом видатних російських та українських вчених успішно підготувала і захистила дисертаційні дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Серед них – В.А. Турський, В.О. Липа, Л.Л. Логвінова, Л.А. Співак, В.А. Ковальчук, С.В. Сарнацький та ін.

У 1976 р. для розширення можливостей підготовки спеціалістів-дефектологів при Донецькому обласному управлінні освіти було створено Народний університет дефектологічних знань. Ректором цього університету призначили А.І. Капустіна, проректором – В.О. Липу, на той час методиста спеціальних шкіл-інтернатів Донецької області, а з 1978 р. – Г.М. Уманець. Протягом майже 20 років у Народному університеті підвищували кваліфікацію учителів, вихователів допоміжних шкіл, працівники спеціальних дошкільних закладів та логопеди, керівники спеціальних навчальних закладів. До участі в його роботі залучалися також провідні російські та українські вчені В.І. Бондар, І.Г. Єременко, В.М. Синьов, В.В. Засенко, Н.К. Сорокіна, Н.М. Стадненко, Г.М. Мерсіянова та ін. Досвід роботи Народного університету був узагальнений на сторінках всесоюзного журналу «Дефектологія» і поширений в інших регіонах Радянського Союзу.

Міністерство освіти України протягом багатьох років приділяло посилену увагу діяльності республіканських курсів підвищення кваліфікації дефектологів на базі дефектологічного факультету СДПІ. Окрім науковців у галузі дефектології з лекціями виступали вчителі-новатори допоміжних шкіл, провідні вчені суміжних із дефектологією педагогічних наук, вчителі масових шкіл та ін. Серед них один із найбільш відомих не лише в Україні, а й поза її межами вчитель-новатор В.Ф. Шаталов. З 70-х років традиційною стала участь студентів у конкурсах наукових робіт, які проводилися у Києві, Москві, Шауляй, Алма-Аті, а також обмін делегаціями студентів-дефектологів СДПІ зі студентами Магдебурзької Вищої школи.

У травні 1981 р. значною подією в історії факультету стала організація Всесоюзного семінару-наради завідувачів кафедр дефектологічних факультетів,

який проводився за дорученням Міністерства освіти СРСР у рамках діяльності Всесоюзної комісії з питань дефектології. До Слов'янська прибули вчені-дефектологи М.Перова (м. Москва), А.Виноградова (м. Ленінград), К.Карлеп (м. Тарту), М.Валце (м. Лієпая), М.Нігаєв (м. Свердловськ), А.Саратов (м. Ташкент), Р.Луцкіна (м. Алма-Ата), А.Раку (м. Кишинів), В.Карвяліс (м. Шауляй). Це поступово зміцнювало творчі зв'язки зі спорідненими кафедрами тих міст, де відбувалася підготовка дефектологів. З 1979 р. факультет очолював доцент В.С. Луценко, заступником декана була Л.А. Співак, яка здійснювала керівництво дефектологічним факультетом з 1996 по 2003 рік.

Нині на дефектологічному факультеті працює близько 60 викладачів, які мають наукові ступені та вчені звання докторів, кандидатів наук, професорів та доцентів. Серед них понад 20 викладачів – фахівці в галузі корекційної педагогіки та спеціальної психології. У 2009 р. доцент І.В. Дмитрієва захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук (з 2013 р. – звання професора). У 2010 р. доктором психологічних наук стає доцент О.В. Мамічева (з 2013 р. – звання професора). Від грудня 2010 р. по сьогодні факультет очолює доктор психологічних наук, професор О.В. Мамічева, заступник декана – старший викладач О.М. Попова. За цей час відбулися значні зміни у розвитку матеріально-технічної бази, удосконаленні змісту підготовки дефектологічних кадрів, розвитку корекційної педагогіки та психології як наукової галузі.

З метою поліпшення викладання та навчально-методичного забезпечення у 2012 р. реорганізовано структуру дефектологічного факультету. Нині він охоплює:

- кафедру логопедії та спеціальної психології (завідувач – професор О.В. Мамічева);
- кафедру технологій корекційної та інклюзивної освіти (завідувач – професор І.В. Дмитрієва);
- кафедру корекційної педагогіки (завідувач – доцент В.О. Липа).

Керівництво та консультування під час підготовки кандидатських та докторських дисертацій здійснюють викладачі факультету доктори наук, професори І.В. Дмитрієва та О.В. Мамічева, доцент Л.К. Одинченко. В університеті працює аспірантура з напрямку «корекційна педагогіка». Тут проходять навчання представники різних регіонів України. Викладачі факультету видали багато наукових статей у фахових вітчизняних та зарубіжних виданнях, монографій, навчально-методичних посібників, розробили програми з різних навчальних дисциплін, програми спеціальних шкіл, підручники, методичні рекомендації, методичні розробки для вчителів тощо. У 2013 р. започатковано серію корекційної педагогіки та психології у «Віснику Донбаського державного педагогічного університету» (відповідальний редактор – професор І.В. Дмитрієва, заступник – професор О.В. Мамічева).

Із дефектологічним факультетом підтримують творчі зв'язки його випускники і колишні викладачі. Перед колективом постають нові відповідальні завдання з розбудови, кадрового та науково-методичного забезпечення вітчизняної системи спеціальної освіти. Викладачі факультету беруть активну участь в розробленні стандартів освіти для спеціальних шкіл. Узгоджено основні спільні напрями діяльності з дефектологічними факультетами педагогічних ВНЗ України (Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка, Одеський національний університет ім. І.І. Мечнікова та ін.).

Пріоритетним завданням сучасного етапу розвитку країни є становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий освітній простір, зокрема інклюзивної освіти. Як зазначає у своєму дослідженні О.В. Мамічева [4], цей процес супроводжується істотними змінами в психолого-педагогічній теорії та практиці навчання і виховання. Розвиток соціально-економічної ситуації в Україні обумовив нові завдання в підготовці фахівців, які полягають у задоволенні потреб особистості в знаннях, необхідних для адаптації в сучасному суспільстві. Тому в умовах глобалізації актуальною є проблема формування професійної стійкості дефектолога, який відповідав би запитам і вимогам суспільства, був особистістю з розвинутими професійними якостями та особисто значущими цілями і мотивами. В цих умовах усе більше зростають суперечності між підвищенням вимог до особистості дефектолога та відсутністю цілісної теорії, що розкриває сутнісні ознаки феномену його професійної стійкості.

Основним компонентом структури професійної стійкості особистості дефектолога є спрямованість його діяльності, яка визначає поведінку, ставлення до професії, передусім до дитини (спрямованість на прийняття особистості дитини). Спрямованість на дитину полягає у визнанні неповторності кожного учня, турботі про розвиток його індивідуальних здібностей. Відсутність професійної стійкості дефектолога призводить до знеосібнення індивідуально-психологічного змісту особистості дитини.

Професійна стійкість особистості дефектолога характеризується інтересами, нахилами, переконаннями, ідеалами. На підставі їх аналізу можна зробити висновок, якими значущими для фахівця є професійна діяльність та її об'єкт, як глибоко він усвідомлює можливість правильного розв'язання психолого-педагогічних задач, чи задоволений він своєю діяльністю, які труднощі трапляються та як вони долаються, як співвідноситься професійна стійкість із самооцінкою особистості, рівнем досягнень, здібностями, характером тощо. Тобто професійна стійкість – суттєва ознака та передумова становлення справжнього фахівця, один із найважливіших суб'єктивних факторів досягнення успіхів у педагогічній діяльності.

Серед різновидів професійної стійкості особистості дефектолога можна виділити:

активну – полягає у постійній мотивації на розвиток особистості учня з урахуванням його вікових, індивідуальних та психофізичних можливостей, формування у нього потреби у вміннях, знаннях та навичках, носієм яких є педагог;

формальну – виявляється у відсутності адекватної мотивації міжособистісної взаємодії, переживань за результати своєї діяльності, неврахуванні індивідуальних та нових особливостей дітей, формальне виконання своєї професійної діяльності;

оманливу – характеризується відсутністю потреби у міжособистісних контактах, байдужим ставленням до дітей, своєї діяльності, незацікавленістю у її результатах. Дефектолог не має професійної позиції, його основні інтереси перебувають поза сферою психолого-педагогічної діяльності.

Професійна стійкість, активність і мотивація зумовлюють результат професійної діяльності особистості педагога-дефектолога [1]. Основними складовими формування професійної стійкості є інтерес до змісту психолого-педагогічної діяльності, усвідомлення свого покликання, відчуття потреби в обраній діяльності та професійна самосвідомість (Я-концепція), що визначає діяльність фахівця, спосіб поведінки, систему дій, спрямованих на себе і на взаємодію з дітьми.

Складова професійної стійкості (Я-концепція) самосвідомості дефектолога – усвідомлення норм, правил, моделі педагогічної професії, сформованість професійного кредо, концепції психолого-педагогічної праці; співвіднесення себе з професійним еталоном, ідентифікація з професією, очікувана оцінка себе референтними людьми; самооцінка. Формування цих норм найчастіше відбувається стихійно, без належного методичного забезпечення і психолого-педагогічного керівництва. Педагог цілеспрямовано або неусвідомлено фіксує задоволення чи незадоволення собою, поведінкою, впевненість чи невпевненість у власних силах, у зв'язку з чим в нього формується цілісна концепція – упевненість (невпевненість) у собі, здатність (нездатність) впоратися з непередбаченою ситуацією. Переважання в його діяльності конструктивних виходів і напружених ситуацій формує стійку позитивну Я-концепцію, а різні Я-образи несуть у собі однорідну інформацію про його професійні якості. Отже, складається цілісна система ставлень до себе як до фахівця, який діє ефективно, результативно, здатний долати труднощі.

За необр'єнтовано оптимістичної позитивної професійної стійкості педагог ігнорує невдачі, спричинені його прорахунками, не надає особливого значення необхідності осмислити, проаналізувати ситуацію, з'ясувати причини невдачі. Позитивна Я-концепція з високою самооцінкою часто позбавляє педагога потреби у саморозвитку, самовдосконаленні, підвищенні рівня майстерності, критичному самоаналізі, мотивації. За таких умов

Я-концепція не розвивається. Навіть якщо факти свідчать про протилежне, його свідомість ігнорує це, акцентує увагу на супротивному.

Нерідко буває, що педагог бачить у своїй діяльності тільки невдачі, болісно сприймає найменші помилки, свої успіхи пояснює випадковим збігом обставин, допомогою та підтримкою інших людей. Свідомість нав'язує йому дивні інтерпретації, заперечення очевидних фактів. Замість спокійного сприйняття, осмислення, аналізу реалій, пошуку шляхів виходу із складних ситуацій у нього з'являється страх, образи, ворожість, гнів, почуття провини. Це породжує негативні Я-образи, що впливають на формування негативної Я-концепції. Такий стан часто переживають молоді фахівці на початку професійної діяльності. Кожна педагогічна ситуація сприймається як невизначена, що загрожує емоційному благополуччю, авторитету, соціальним відносинам. Вони часто переживають страх і незручність за власні невдалі вчинки, докоряють собі за недостатню силу волі, не можуть встояти перед новими внутрішніми чи зовнішніми спонуканами. Найчастіше такі люди намагаються уникати ситуацій, що викликають дискомфорт, психічне напруження, зниження самооцінки. Однак у професійній діяльності дефектолога це не завжди можливо, оскільки він працює не тільки з дітьми, а й з їхніми батьками.

Тому формування професійної стійкості потребує постійного саморозвитку. Досвідчений педагог впевнено діє в нових ситуаціях, працює в будь-яких аудиторіях. Перебільшені уявлення про свою досвідченість надають надмірної самовпевненості. Такі енергійні, експресивні фахівці нерідко здійснюють пряму комунікативну атаку, завдяки чому досягають успіху там, де навіть компетентніші люди відчують сумніви. Обґрунтована, оптимістична, гармонійна, професійна стійкість зумовлює задоволення професійною діяльністю, конструктивне вирішення професійних проблем, унеможливленню хронічні міжособистісні суперечності та конфлікти.

У своїй діяльності педагоги-дефектологи потрапляють у різні ситуації, вирішуючи проблеми, пов'язані з навчанням та вихованням, іноді зазнають психологічного тиску як від адміністрації, так і від батьків, переживають внутрішньоособистісні суперечності тощо. Це вимагає наявності такої значущої риси особистості, як стресостійкість.

Адаптації педагога до таких ситуацій сприяє його соціально-психологічна толерантність. Вона зазвичай притаманна досвідченим, висококваліфікованим, упевненим в собі фахівцям. Дефектологам з низьким рівнем професійної стійкості характерні такі риси, як дратівливість і реактивна агресивність, їхня нетерпимість підвищує схильність до стресу. Це значною мірою зумовлено стереотипами особистості, негативними установками міжособистісного оцінювання, рисами характеру (агресивність, егоцентричність, недоброчесність, домінантність). Педагоги з високим рівнем професійної стійкості легше справляються з труднощами освітнього

процесу, з низьким – часто переживають професійні невдачі, внаслідок чого підвищуються ризики щодо стрес-реакції, що негативно позначається на внутрішній локалізації контролю над значущими подіями. Особистісні механізми професійної стійкості дефектолога мають конструктивну спрямованість, що сприяє професійному зростанню самореалізації (справжня адаптація). А механізми стійкості педагогів, які зазнають невдач, відображають ситуативні способи виходу з критичних ситуацій (перекладання відповідальності, уникнення проблем, які потребують розв'язання), що гальмують їхню професійну стійкість та особистісний розвиток. Без сформованої професійної стійкості дефектолог не зможе конструктивно виходити зі стресових ситуацій, ефективно розв'язувати професійні та життєві проблеми, бути соціально адаптованим.

До основних психологічних характеристик формування професійної стійкості педагога-дефектолога належать три компоненти: схильність (придатність), готовність і включеність.

Перша компонента – *схильність* – пов'язана із психічними та анатомо-фізіологічними особливостями людини. Вона передбачає діяльність за типом «людина-людина», відповідний рівень інтелектуального розвитку, емпатійність, позитивний емоційний фон.

Друга компонента – *готовність* – характеризує спрямованість людини на професію типу «людина-людина», її світоглядну зрілість, широкую й системну професійно-предметну компетентність, а також комунікативну та дидактичну потреби бути серед інших людей, спілкуватися з ними.

Третя компонента – *включеність* – передбачає адекватність, легкість встановлення контакту зі співрозмовником, вміння стежити за його реакцією, правильно реагувати на неї, отримання задоволення від спілкування [4].

Професійна стійкість діяльності дефектолога можлива, звичайно, за умови відповідності всіх планів його індивідуально-особистісних якостей (поєднання схильності, готовності і включеності). Однак у реальному житті існують різні варіанти їх поєднання, які утворюють: індивідуальні (темперамент, задатки тощо), особистісні (особливості соціальної, моральної та духовної сфер людини, комунікативність) якості, а також статусно-позиційні особливості (стосунки у колективі, діяльнісні, поведінкові показники). Найсприятливішими для професійної стійкості дефектолога якостями є емоційна стійкість, адекватна Я-концепція (висока адекватна самооцінка, задоволеність собою, прийняття соціальних норм, адекватна взаємодія із соціумом), схильність до творчості, експериментування, професійна майстерність.

Отже, узагальнена структура професійної стійкості дефектолога охоплює такі блоки якостей:

– педагогічна спрямованість особистості (любов до дітей, психологічна готовність до педагогічної праці, психологічно-педагогічна культура тощо);

– особливості пізнавальної сфери (дефектологічна і психологічна спостережливість, здатність довільно концентрувати і розподіляти увагу; творча спрямованість уяви; логічність мислення, здатність переконувати, чуття нового, гнучкість розуму; культура мовлення, багатство словникового запасу тощо);

– педагогічний вияв емоційно-вольової сфери, виразність і прозорість почуттів (здатність свідомо керувати емоціями, регулювати свої дії, поведінку, володіти собою; терплячість, самостійність, рішучість, вимогливість, організованість і дисциплінованість);

– характерологічні й типологічні особливості педагога (сила, врівноваженість і рухливість нерво-психічних процесів; комунікативність; педагогічний оптимізм, гуманність; об'єктивність в оцінюванні учнів і самооцінюванні; схильність до громадської діяльності);

– протипоказання до педагогічної роботи (дисгармонійна Я-концепція, виражена неврівноваженість, підвищена дратівливість; дефекти мови, органів слуху і зору; серцево-судинні захворювання; акцентуації характеру, неврози, психози тощо) [2].

Кожен із блоків становить комбінацію елементарних і специфічних особистісних властивостей, які формуються під час діяльності, спілкування та певною мірою залежать від спадкових задатків.

Загальна сформованість професійної стійкості дефектолога обумовлена провідними психолого-педагогічними ідеями, які визначають спосіб розуміння конкретних педагогічних ситуацій, допомагають виокремлювати характерні для них проблеми тощо. Уникнення та подолання антиінноваційних бар'єрів забезпечують психологічна і професійна стійкість педагога.

Отже, професійна стійкість дефектолога – це здатність зберегти і використати цінний педагогічний досвід як необхідну основу пропонованих інновацій, прагнення конструктивно розв'язувати проблемні педагогічні ситуації. Основним механізмом забезпечення професійної стійкості є творча особистісна рефлексія, яка створює систему нових життєвих орієнтирів. Сприяючи раціональному вибору оптимальної поведінки у проблемній ситуації, рефлексія стимулює її осмислення та усвідомлення, визначаючи особистісний смисл події. Професійна стійкість особистості дефектолога стосується професійної спрямованості, самосвідомості та придатності. Професійно значущою його рисою є стресостійкість. У здійсненні навчально-виховного процесу він повинен володіти розвиненим професійним мисленням, бути здатним до постійної інноваційної діяльності. Перспективою дослідження є розроблення та апробація системи психологічної корекції мотивації особистості дефектолога в умовах професійної кризи.

Для вирішення потреб дошкільних і шкільних закладів для дітей з особливостями розвитку,

реабілітаційних центрів у кваліфікованих спеціалістах в галузі корекційної педагогіки і психології на дефектологічному факультеті ДДПУ здійснюють підготовку дефектологів за кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст» і «магістр» за спеціалізацією «Олігофренопедагогіка, логопедія» та «спеціалістів» і «магістрів» за спеціалізацією «Логопедія і спеціальна психологія».

Гостра необхідність суспільства в спеціалістах-логопедах, спеціальних психологах, активізація підготовки відповідних фахівців в інших українських вищих навчальних закладах зумовили виокремлення шляхом реорганізації на дефектологічному факультеті ДДПУ кафедри логопедії та спеціальної психології, яка спеціалізується на підготовці логопедів і спеціальних психологів для дошкільних, шкільних, медичних закладів та навчально-реабілітаційних центрів, психологічних служб державних і приватних закладів освіти Донбаського регіону та України загалом. Над проблемою логопедичної і психофізичної корекції мовленнєвих порушень та спектру психолого-педагогічної корекційної діяльності працюють випускники кафедри.

Кафедра технологій корекційної та інклюзивної освіти (випускова) під керівництвом доктора педагогічних наук, професора І.В. Дмитрієвої продовжує підготовку учителів спеціальних шкіл для дітей з вадами розумового розвитку. Випускники кафедри розбудовують в Україні науково-педагогічний напрям, що є підґрунтям та теоретичною базою у створенні системи навчання осіб з інтелектуальними порушеннями.

Однією з найвідоміших дефектологічних кафедр ДДПУ є кафедра корекційної педагогіки (з 1985 р. завідувач – кандидат педагогічних наук, доцент В.О. Липа). Кафедра корекційної педагогіки створена на базі кафедри дефектології. Результати її роботи є свідченням вагомого внеску в розвиток освіти осіб з особливими потребами в Донбаському регіоні та загалом в Україні. Вона забезпечує підготовку бакалаврів за напрямом «Корекційна освіта (за нозологіями)».

На дефектологічному факультеті здійснюється контроль за проведенням виховної роботи серед студентів за такими напрямками, як гармонійний розвиток особистості, формування духовності, становлення моральності, виховання почуття колективізму, вміння працювати в команді. Важливим фактором удосконалення навчально-виховної роботи є впровадження студентського самоврядування, що сприяє зростанню у студентської молоді соціальної активності, ініціативи та відповідальності, оволодінню організаторськими навичками.

Спеціалізації фахівців факультету є одними із найбільш престижних серед педагогічних професій. Майбутній фахівець під час навчання оволодіває ґрунтовними знаннями в галузі медицини, психології та педагогіки. Молодий спеціаліст може працювати в медичних, шкільних, дошкільних і

соціально-реабілітаційних закладах для осіб з порушеннями психофізичного розвитку та ін.

Діти, які завдяки професійній роботі корекційних педагогів, логопедів, спеціальних психологів знаходять своє місце в житті, з любов'ю, шаную і вдячністю згадують своїх наставників, які віддають нелегкій, але такій благородній справі свої щедри серця та світлий розум.

Література

1. *Бондар В.І.* Дидактика / В.І. Бондар. – К., Либідь, 2005. – 264 с.
2. *Липа В.А.* Психологические основы педагогической коррекции / В.А. Липа / 2-е изд., перераб. и доп. – Слов'янськ, – 2012. – 386 с.
3. *Колупаєва А.А.* Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія / А.А. Колупаєва. – К.: Самміт-Книга, 2009. – 272 с.
4. *Мамічева О.В.* Психологічні аспекти формування професійної стійкості дефектолога / О.В. Мамічева // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія 12 – «Корекційна педагогіка та спеціальна психологія», вип. 19 (19). – К., 2011. – С. 297–301.
5. *Миронова С.П.* Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський, 2007.
6. *Синьов В.М.* Визначення методологічних принципів досліджень в галузі корекційної педагогіки / В.М. Синьов// Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 19 «Корекційна педагогіка та психологія»: матеріали Міжнародної наукової конференції «Тенденції розвитку корекційної освіти в Україні». – 2008. – №11. – С. 3–8.

Анонси

Олена МАМІЧЕВА, Володимир ЛИПА

Корекційна освіта: досягнення та проблеми

У статті розглядаються історичний аспект становлення та розвиток дефектологічної освіти в Донбаському державному педагогічному університеті. Особлива увага приділяється обґрунтуванню специфічних якостей педагога-дефектолога.

Ключові слова: підготовка кваліфікованого дефектолога, гармонійний розвиток, професійна стійкість.

Елена МАМІЧЕВА, Владимир ЛИПА

Коррекционное образование: достижения и проблемы

В статье рассматриваются исторический аспект становления и развитие дефектологического образования в Донбасском государственном педагогическом университете. Особое внимание уделяется обоснованию специфических качеств педагога-дефектолога.

Ключевые слова: подготовка квалифицированно-го дефектолога, гармоническое развитие, профессиональная стойкость.

Olena MAMICHEVA, Volodymyr LYPA

Correctional education: achievements and problems

In the article the historical aspect of defectological education in Donbass State Pedagogical University. Special attention is paid to the specific qualities of the teacher-defectologist.

Keywords: qualified defectologist, harmonious development, professional resistance.

Заняття на дефектологічному факультеті проводить доцент Людмила Снівак